

A DORNYAY BÉLA MÚZEUM

STRATÉGIAI TERVE

2025 - 2030

Készítette: Dr. Shah Gabriella, Dr. Fodor Miklós Zoltán, Máté György

Jóváhagyta: Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének
Népjóléti Bizottsága .../2025.(....) NJB határozata hagyta jóvá.

Érvényes: a fenntartói jóváhagyást követően, visszavonásig

Tartalomjegyzék

Általános szakmai terv	2
Az intézmény bemutatása	3
JÖVŐKÉP	3
Gyűjtemények - Gyűjteménygyarapítási és kutatási stratégia	3
Gyűjteményrevíziók stratégiája	6
Az állandó kiállítások, kiállítóhelyek rövid bemutatása, fejlesztési lehetőségek	6
Nógrádi ember az évszázadok sodrában – A salgótarjáni iparvidék története	6
Üvegváros – Öblösüveggyár történeti és üvegművészeti tanulmányi raktár	7
Képtár	7
Alagsori oktatótér és tanulmányi raktár	7
Gaál István emlékszoba	7
Ér(in)tsd meg a vároST! Interaktív fal	8
Bányászati Kiállítóhely	8
A tudományos feldolgozás és publikálás	9
Műtárgyvédelem, restaurálás, digitalizálás	9
Digitalizálási stratégia főbb pontjai az egyes gyűjtemények esetében	10
A közönségkapcsolat új irányai	11
Törekvéseink az online kommunikáció fejlesztése területén	11
Humán erőforrás fejlesztés	12
Infrastrukturális erőforrások fejlesztése	13
Melléklet	1
Múzeumi stratégiai terv teljesítménymutatók	1
Látogatószám és közönség	1
Gyűjteménykezelés és kutatás	1
Kiállítások és programok	1
Közösségi és partnerkapcsolatok	1
Gazdálkodás és erőforrás	2
Kommunikáció és arculat	2
Munkatársak fejlesztése	2

Általános szakmai terv

A Dornyay Béla Múzeum (a továbbiakban: Múzeum), mint Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott kulturális intézmény, a város szívében helyezkedik el, ezért ennek megfelelően kell működnie: a város kulturális és tudományos vérkeringésének fenntartása az elsődleges feladata. Különösen fontosnak tartjuk, hogy **nyitott legyen arra a városra, amelyben működik**. Regionális, országos és nemzetközi kapcsolatai révén aktívan kell gyakorolnia a kulturális, a tudományos és a pedagógiai feladatait. Kiállításai, programjai és kiadványai kapcsán Salgótarján és Nógrád vármegye kulturális életének szerves része kell, hogy legyen.

Színvonalas kiállítások, a kutató és feldolgozó munka révén a „*valóság és az elmélet*” találkozásának sajátos színtere, egy olyan „**kultúrateremtő, kultúraközvetítő, kultúraegységesítő**” **központ**, amelynek léte Salgótarján városában és térségében a regionális kulturális fejlesztés szempontjából is elengedhetetlenül szükséges. Fontosnak tartjuk a múzeum népszerűsítését, a látogatók megnyerését elősegítő PR - stratégiákat, amelyek a sajtó- és médiakapcsolatok ápolására, a látogatókra összpontosító attitűd kialakításának lehetőségére koncentrálnak. Továbbra is célunk egy olyan fejlesztés, amelynek eredményeképp a Múzeum a régió meghatározó kulturális intézményévé válik, képes lesz az intézményi együttműködésre más múzeumi, kulturális, tudományos és oktatási szervezetekkel, tagintézményekkel, ill. a turizmus, a szabadidő eltöltés számára megfelelő kínálatot nyújt. Működése során képes lesz gyorsan reagálni környezete változásaira, ill. képes olyan helyzetet teremteni, amely számára előnyös.

Tevékenysége során minden szempontból megfelel a törvényes előírásoknak, a szakmai elvárásoknak, minőségi szolgáltatást nyújt partnerei felé.

Manapság kutatások mutatnak arra rá, hogy az élénk és változatos kulturális élet – számos egyéb tényező mellett – vonzza a kreatív alkotókat, vállalkozásokat, startupokat, szabadúszókat. Az ötletekre, innovációra, kreativitásra épülő vállalkozások pedig munkahelyeket teremtenek, befektetőket vonzanak és a világon egyedülálló know-how-t építenek, hangsúlyozzák, hogy egy városnak a kulturális élete nagyban meghatározza azt is, hogy érkeznek-e befektetők. Közvetve tehát a gazdaság fellendítésének egyik szelete a város kulturális élete. A múzeumban törekszünk arra, hogy intézményünk ennek az élénk és változatos kulturális életnek a szereplője legyen. Mindenképpen fontosnak tartjuk a külföldi megjelenést, a külföldi kapcsolatok mind szélesebb körű kiterjesztését.

A Múzeum feladata tehát Nógrád vármegye és Salgótarján kulturális örökségének gyűjtése, megőrzése, kutatása és bemutatása. Célja, hogy hiteles forrásként szolgáljon a tudományos élet, az oktatás, valamint a helyi közösség számára, és közvetítse értékeit a hazai és nemzetközi közönség felé.

Az intézmény bemutatása

Dr. Dornyay Béla természettudós, régész, középiskolai tanár, helytörténeti kutató már az 1920-as években kezdeményezte egy múzeum megalapítását. Salgótarján első múzeuma 1959-ben nyílt meg, s 1969-től megyei múzeumi központként működött. 1980-ban költözött abba az újonnan felépített épületbe, melyben ma is működik, s mely 2006-ban műemléki védeltséget kapott. Több fenntartóváltását követően, 2013. január 1-jétől Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatához tartozik.

JÖVŐKÉP

Gyűjtemények - Gyűjteménygyarapítási és kutatási stratégia

Mint vármegyei hatókörű városi múzeum az alábbi gyűjtőkörökkel rendelkezik: történeti (tárgyi és dokumentum), ipar- és technikatörténeti, képzőművészeti, numizmatikai, régészeti és néprajzi. Az utóbbi két gyűjtemény nemrégiben alapult. Emellett jelentős a művelődéstörténeti és irodalomtörténeti anyaga is.

A Múzeum **történeti tárgyi gyűjteménye** Nógrád vármegye 19-20. századi történetének tárgyi emlékeit őrzi. A gyűjtemény túlnyomó részét - a múzeum gyűjtőkörének megfelelően - a szénbányászatra és a nagyiparra, az ipari és bányamunkásság életmódjára vonatkozó műtárgyak alkotják a munkaeszközöktől a gyáripari termékeken át a kolónialakások és a panellakások berendezéséig. Alapításától kezdve jelentős részét képezik a gyűjteménynek a politikatörténet tárgyi emlékei. 2019-ben az acélgyárral és a bányászattal kapcsolatos tárgyi és dokumentációs anyagot gyűjtjük kiemelt figyelemmel.

A **történeti dokumentációs gyűjtemény** több gyűjteményegységre tagolódik. A dokumentumtár, a plakát- és rölapgyűjtemény, a brosúra gyűjtemény, a fényképtár, a fotó-negatív tár, a képeslevelezőlap-gyűjtemény, a film-és hangtár műtárgyai képezik a dokumentációs gyűjteményt. Politikatörténeti profilunknak megfelelően jelentős a múzeum sajtótörténeti, különösen vármegyei vonatkozású sajtótörténeti emlékanyaga, valamint az igazolványtár. A gyűjteményben összesen több, mint 100.000 műtárgy található, melyek az elmúlt százötven esztendő vármegyei történelmének máshol nem fellelhető, komplett írott és képi dokumentációs anyagát képezik. A gyűjtés folyamatos. A történeti gyűjteményekben több kutatás is folyamatban van, amelyek az elkövetkezendő években kerülnek lezárásra: Patay Istvánnak, a losonci 23. honvéd gyalogezred 53/III. zászlóalj salgótarjáni szakaszvezetője II. világháborús naplójának feldolgozása és publikálása. Salgótarján egyik kiemelkedő személyiségének

élettörténete és munkássága: Rameshofer Béla bányamérnök, mint a Rimamurány – Salgótarjáni Vasmű Rt. Salgói Kőszénbányájának bányagondnoka (1917–1931), Zenthe Ferenc édesapja. A Jónásch-család iratainak vizsgálata; ugyanígy folytatódik Nógrád vármegye, azon belül is hangsúlyosan Salgótarján és az iparvidék 19-20. századi társadalom- és politikatörténetének kutatása. Salgótarján építéstörténetének, azon belül is kiemelt hangsúllyal a város 1960-1980-as évekbeli rekonstrukciós átépítésének feldolgozása könyv formában. Neves, Nógrád vármegyei születésű színművészek életének feldolgozása.

Ezek mellett további új kutatások megindítása szerepel a kiemelt tervek között: A lóci „vagonyosok” – Az acélgyári munkásság egy jellegzetes kétlaki csoportja; Nógrád vármegye dualizmus kori vendéglátása; Nógrádi bányászászlók történetének kutatása.

A Dornyay Béla Múzeum **képzőművészeti gyűjteménye** mintegy hétezer darabos. Gyűjtőkörünknek megfelelően elsődlegesen a hazai kortárs képzőművészet alkotásait gyűjtjük, országos és megyei viszonylatban egyaránt. A képzőművészeti gyűjtemény ezen belül több nagyobb egységre bontható. A legnagyobb és művészettörténeti szemmel legunikálisabbnak tekinthető gyűjteményegységünk a közel nyolcszáz darabos Mihályfi-gyűjtemény, mely az 1970-es évek végén került Nógrádba. Gyűjtőkörünk másik fontos profilja a kortárs vármegyei, illetve a vármegyéhez kötődő alkotók festményeinek, grafikáinak, plasztikáinak gyűjtése. A harmadik nagy egység Gaál István Kossuth-díjas filmrendező fotóanyaga. Ez a sokszínű, sokrétű gyűjtemény, véleményünk szerint, átfogó képet rajzol a 20. és a 21. század hazai képzőművészetéről, felsorakoztatva a századelő nagy klasszikusait és a kortárs avantgárd képviselőit egyaránt, ugyanakkor hűen érzékelteti vármegyénk és városunk művészeti életét, jól reprezentálva egy-egy helyi alkotó életművének főbb állomásait is. Gyűjteménygyarapítási stratégiánk alapján a nógrádi képző- és iparművészek műveit, országos kiállításaink miatt pedig a kortárs hazai alkotók alkotásait gyűjtjük.

A gyűjtemény kutatásának egyik szegmense a bányászati témájú képzőművészeti alkotások feldolgozása. Másik fő témakör Salgótarján köztéri szobrainak tudományos vizsgálata.

Az **irodalomtörténeti gyűjtemény**ben Bérczy Károly mellett Ferenczy Teréz, Lisznai Kálmán, Komjáthy Jenő, de a szécsényi kötődésű Krúdyak és Krúdy Gyula hagyatéka is megtalálható lánya, Krúdy Zsuzsa ajándéka által. Különösen jelentősnek tartjuk Balázs János anyagát, melyet komplexnek is nevezhetünk, hiszen festményei, grafikái mellett a múzeum őrzi vallomásos prózai írásait, verseit kézirat formájában. A gyűjteménygyarapítás célja a történeti Nógrád vármegye irodalomtörténeti emlékeinek

feltárása, gyűjtése, feldolgozása, kiemelten Balázs János irodalmi munkásságára. Az elkövetkezendő időszakra nógrádi írók, költők hagyatékának gyűjtése a célunk. Balázs János irodalomtörténeti vonatkozású anyagának további feldolgozása az elkövetkezendő évek kiemelt feladata.

A Múzeum gyűjtőköre 2013-ban **régészeti** szakággal bővült, mely rohamosan gyarapszik. A beruházásokhoz kapcsolódó régészeti ásatásoknak és megelőző feltárásoknak köszönhetően megnövekedett a beérkező leletanyag. A beruházásokhoz kapcsolódó régészeti munkák mellett tervásatásokat, azaz kutatási program keretében végzett régészeti feltárásokat is végezni kell. Ezeket különböző pályázatokból lehet finanszírozni. A tervásatás előnye, hogy nagyszámú leletanyag kerül a múzeumba, melyekből kiállítások és tudományos feldolgozások születhetnek. Hosszú távú terv, hogy elkészüljön egy Nógrád vármegyét feldolgozó régészeti topográfia. Középtávú terv a Salgó vár egy részének feltárása pályázati forrásból. Az egyre gyarapodó gyűjtemény raktározásának feltételeit meg kell teremteni. Kiemelt célkitűzésünk, hogy a közelmúltban a Múzeum kezelésébe került Meredek úti épületet hosszú távon olyan korszerű, többfunkciós létesítménnyé alakítsuk, amely egyszerre szolgál biztonságos raktárként és kutatóbázisként. Az átalakítás során kiemelt szempont, hogy az épület megfeleljen a legmagasabb műtárgyvédelmi előírásoknak – megfelelő klimatikus és biztonsági feltételekkel – így optimális környezetet biztosítson a gyűjtemények szakszerű tárolásához és feldolgozásához. A beruházás célja, hogy a Múzeum hosszú távon biztosíthassa gyűjteményei megóvását, valamint elősegítse a kutatói munka és a tudományos feldolgozás magas színvonalú megvalósítását.

Az intézmény működésében stratégiai szempontból kiemelt figyelmet kap a régészet. A feltárás, feldolgozás, közzététel (kiállítások, publikációk, előadások) és megőrzés (raktározás) munkálatait a régészeti osztály munkatársai látják el. A következő témákra és irányvonalakra helyeződik a hangsúly: Nógrád vármegye vaskori kutatása (Pl. Karancs-hegy, Legénd), a vármegye római kori és hunkori kutatása (Az eddig feltárt leletek feldolgozása, új lelőhelyek feltárása), Nógrád 6-9. századi történetének vizsgálata (Pl. Patak, Szurdokpüspöki), illetve a középkori műemlékek további tanulmányozása. Ezek mellett nagy hangsúlyt kapnak a topográfiai kutatások is (Inászó, Vendégi, Bárna, Cered, Egyházasgerge, Etes, Karancsberény, Karancslapujtő, Karancsság, Kazár, Kishartyán, Nagykeresztúr, Rákóczibánya, Somoskőújfalu, Sóshartyán, Vizslás, Zabar, Bátonyterenye, Dorogháza, Mátramindszent, Mátranovák, Mátraterenye, Mátraverebély, Nemti, Suzuha).

Szintén 2013 óta rendelkezik Múzeumunk **néprajzi gyűjtőkörrel**. A gyűjteményben jelenleg egy etnográfus muzeológus dolgozik azon, hogy mind mennyiségileg, mind minőségileg gyarapodjanak a népi kultúra tárgyai a múzeumban. Gyűjtőterületünk elsősorban a történeti Nógrád vármegye, hangsúlyosabban a nógrádi iparvidék (Salgótarján

és környéke), de a távolabbi palóc területekre ugyanúgy fókuszálunk. A néprajztudomány irányvonalát szem előtt tartva nemcsak a hagyományos, paraszti eszközöket gyűjtjük, hanem a kortárs, modernizált tárgyak gyűjtésére is hangsúlyt fektetünk. Kiemelt kutatási téma a Trianon utáni határmenti élet, különösképpen az illegális árucseré, a csempészés. Az ehhez kapcsolódó kutatások a határon átnyúlnak, az eredményeket folyamatosan közzé tesszük publikációk formájában.

Gyűjteményrevíziók stratégiája

Történeti tárgyi gyűjtemény: A művelődéstörténeti gyűjtemény revíziója után egy iskolatörténeti gyűjtemény kialakítására van szükség. Az ide nem tartozó egyesületi, sport, vallási és egyéb jellegű anyag beletárolását el kell indítani a megfelelő gyűjteményekbe.

Történeti dokumentációs gyűjtemény: Fotónegatív-tár revíziója időszerű. A fényképtári revízió befejezését egybe kell kötni a fényképanyag megfelelő tároló dobozokba és tasakokba való áthelyezésével. Az általános gyűjteményrendezés is sürgető feladat.

A **képzőművészeti gyűjtemény** revíziójának lezárását el kell végezni.

Az állandó kiállítások, kiállítóhelyek rövid bemutatása, fejlesztési lehetőségek

Egy múzeum az állandó és időszakos kiállításával fogalmazza meg kulturális üzenetét és kerül kapcsolatba a közönséggel. Folyamatosan mérjük a látogatók összetételét és igényeit, hogy ezáltal teljesebb körű kiszolgálást nyújthassunk a különböző társadalmi csoportokból jövő, eltérő életkorú és felkészültségű látogatók számára.

Nógrádi ember az évszázadok sodrában – A salgótarjáni iparvidék története

2024 őszén a Magyar Génius Program keretéből valósítottuk meg az új állandó történeti kiállításunkat, melynek címe: A nógrádi emberek az évszázadok sodrában – a salgótarjáni iparvidék története. Az igényes kivitelezéssel elkészült kiállításban bemutatjuk a vidék természeti környezetét, valamint az azt átalakító emberi tevékenység helyi történetét, miként alakult ki a 19-20. század során Magyarország egyik legjelentősebb iparvidéke, mik voltak fejlődésének és a jelenlegi állapota kialakulásának főbb jellemzői. A kiállítás középpontjában, a helyi palóc és az egykori Monarchia különböző vidékeiről érkező, ám gyorsan asszimilálódó vegyes etnikumú és felekezetű népesség áll, azok az emberek, akik, mint „kollektív géniusz” építették fel Salgótarjánt, valamint a helyi bányászati-ipari infrastruktúrát.

Üvegváros – Öblösüveggyár történeti és üvegművészeti tanulmányi raktár

A Múzeum tárgyi gyűjteményének üveganyaga több, mint 6000 tételből áll, ezek kaptak helyet a tanulmányi raktárban, mely 2015-ben nyílt meg. A minőségben is igen jelentős gyűjteményben zömében a Salgótarjáni Öblösüveggyár, illetve jogelődjeinek, a Salgótarjáni Palackgyárnak (melyet 1892-ben alapítottak Lukács Béla Huta néven és 1893-ban helyeztek üzembe) a termékeit találjuk meg, melyek 1960-tól kezdve folyamatosan kerültek a múzeum tulajdonába. Az öblösüveggyár történetének valamennyi korszakát reprezentálja a gyűjtemény, a megalakulástól egészen a gyár sajnálatos megszűnését megelőző termékekig. Az üveggyűjteményt mintakönyvek (dekorkönyvek, formakönyvek és termékrajzos könyvek) műszaki rajzok és az üveggyártás eszközei teszik teljessé. A digitális tartalmakat, melyek érintőképernyős terminálokra érhetők el folyamatosan frissítjük. A kiállított tárgyak száma is gyarapszik ajándékozások és vásárlások révén.

Képtár

A Múzeum Képtára az intézmény képzőművészeti gyűjteményének legértékesebb egységére, az ún. Mihályfi-gyűjteményre épül. A béri születésű Mihályfi Ernő (1898-1972) politikus, újságíró, jeles publicista a gyűjteményét elsődlegesen a két világháború között tevékenykedő, kiemelkedő hazai, elsődlegesen avantgárd alkotók - Uitz Béla, Derkovits Gyula, Mattis Teutsch János, Pór Bertalan stb. - művei alkotják, de találkozhatunk sajátos életutat bejáró alkotók (Gulácsy Lajos, Mednyánszky László, Rippl-Rónai József stb.) festményeivel, grafikáival is. Az általa létrehozott gyűjtemény átfogó, érzékletes képet nyújt a 20. század első felének legjellegzetesebb hazai művészeti tendenciáiról. A gyűjtemény állagmegóvása, restaurálása, újrapaszpartuzása folyamatosan történik. Célunk mindenképpen az, hogy a gyűjteményt minél szélesebb körben megismerjék és vándorkiállításokon mutathassuk be mind idehaza, mind külföldön.

Alagsori oktatótér és tanulmányi raktár

2018-ban egy EFOP pályázatnak köszönhetően a képzőművészeti raktárunkat és a mellette álló fotós helyiséget, illetve egy funkció nélküli területet oktatótérre és tanulmányi raktárrá alakítottuk át. A képzőművészeti raktárban Balázs János festőművész kamarakiállítása tekinthető meg, melyhez múzeumpedagógiai foglalkozásokat is kínálunk.

Gaál István emlékszoba

2022-ben nyitottuk meg a salgótarjáni születésű Gaál István Kossuth-díjas filmrendező életművét bemutató emlékszobát, amit a 2019-ben felújított vetítőhelyiségben alakítottuk ki a budapesti lakása nappali szobájának megfelelően. Az emlékszoba átadásával a célunk,

hogy Gaál István életművét feldolgozzuk és széles körben megismertessük. **További tervek:** A múzeumhoz szorosan kötődő Gaál István Egyesület jóvoltából vándorkiállításra alkalmas táblákat készítettünk, amiket az ország több múzeumában kívánunk kiállítani. Első körben olyan városokban, amelyekhez Gaál István is szorosan kötődött. A teljes Gaál anyag digitalizálása elkezdődött, ennek folytatása az elkövetkezendő időszak feladata.

Ér(in)tsd meg a vároST! Interaktív fal

2022-ben, Salgótarján várossá nyilvánításának 100. évfordulóján adtuk át azt a nagyméretű interaktív falat, ami Salgótarján történetét dolgozza fel. Az interaktív fal lehetővé teszi, hogy használója aktívan játsszon és tanuljon, ráadásul a közönség alakíthatja is a történetet, melyet így személyes tapasztalatként él meg.

Az időszaki kiállítások szervezésénél kiemelt fontosságúnak tartjuk, hogy olyan kiállításokat építsünk, rendezzünk és fogadjunk, melyek illeszkednek múzeumunk profiljába, minőségi programot és élményt kínálnak az ide látogatók számára. Interaktív, élményalapú, több generációt megszólító kiállítások legyenek.

Bányászati Kiállítóhely

A salgótarjáni földalatti bányamúzeumot az 1937-ben mélyített József-lejtősakna épségben megmaradt vágatrendszerében alakították ki. A múzeum 1965-ben nyílt meg a nagyközönség előtt, Európában a második eredeti bányában kialakított múzeumként. 1986-ban a volt bányatiszti lakás épületében megnyílt a felszíni bányászati kiállítás. Ugyanebben az évben nyílt meg az épület mellett a bányaszállítást bemutató skanzen. 2012-től az intézmény fenntartója Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata. A múzeum az önkormányzat által benyújtott és támogatást nyert Kubinyi Ágoston Program két pályázatának köszönhetően, intézményi önerőből, illetve önkormányzati forrásból a földfelszíni állandó kiállítást teljeskörűen felújította és 2018. év végétől egy mai kornak megfelelő új kiállítás várja a látogatókat. 2019-ben a Kubinyi Ágoston Program III. ütemének köszönhetően a bányamentést bemutató kiállítással fejeztük be a kiállítóhely korszerűsítését. Egyúttal a földalatti kiállítás virtuális túratvezetését is megvalósítottuk azok számára, akik nem tudnak, vagy nem akarnak leszállni a bánya mélyére, mégsem akarnak kimaradni az élményből.

További fejlesztések: Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata 2018-ban megvásárolta a József lejtősakna végénél álló telket és az azon lévő családi házat. 2025-ben elkezdődik a Bányászati Kiállítóhely turisztikai fejlesztése egy Interreg pályázatnak köszönhetően. Megújul a kiállítótér környezete és digitális tartalmakkal bővül. A pályázat keretében sor kerül a főépület előtti területen tereprendezésre, valamint biztonsági

kamerarendszer és vendég wifi-hálózat kialakítására. A lejtakna előtti területen elbontásra kerül a kegyeleti emlékmű, mely a főépülethez kerül, a volt emlékmű helyén fedett várakozórészt alakítunk ki. Sor kerül a külszíni gépparkban kiállított bányászati szállító eszközök, gépek állagjavítására is. Bányászati játszótér kialakítása, a főépület melletti részen kisvonat működtetésére kerül sor. Tervezzük még az élményközpontú szolgáltatások fejlesztését, interaktív elemek elhelyezését az állandó felszíni kiállításban.

A földalatti rész karbantartása folyamatos. A következő öt évre tervezett munkák az alábbiak:

A bányászatban elhunytak emlékére állított emlékmű állapota jelentősen megromlott, szükséges a műtárgyvédelmi program szerinti helyreállítás, restaurálás.

A frontfejtés légvágat tetőn a léggát fa trapéz ácsolatának átépítése szükséges. A tömedékelést és az omladék injektálását el kell végezni, majd a már megszilárdult vágatköpenyben az átépítést az eredeti méretre kell elvégezni.

A tudományos feldolgozás és publikálás

Az intézményben zajló tudományos feldolgozó, elemző tevékenység kapcsán fontos a múzeum szakmai-tudományos kompetenciáinak bemutatása. Továbbra is törekszünk saját kiadványok megjelentetésére, és hogy ezek igényes kivitelűek és szakmailag pontosak legyenek. Nélkülözhetetlen, hogy továbbra is jelenjenek meg a gyűjteményi katalógusok és az online is elérhető adatbázis folyamatosan gyarapodjon. Fontos a gyűjtemények minél hatékonyabb digitalizálása, hiszen az mind a kiállítások tervezésében, mind a gyűjtemények virtuális bemutatásában, valamint műtárgyvédelmi szempontból is segítséget jelent.

Műtárgyvédelem, restaurálás, digitalizálás

A múzeumi műtárgyak megőrzése, biztonsága, valamint a gyűjtemények gyarapítása továbbra is elsődleges szempont. Hiszen műtárgyak nélkül nincsenek kiállítások és nincs múzeum. A restaurálás és a műtárgyvédelem kiemelt figyelmet érdemel. A restaurálási és műtárgyvédelmi stratégia az aktuális fő kiállításokhoz igazodik. A műtárgyvédelmi pályázatokon továbbra is folyamatosan részt veszünk. A gyűjteményi raktárakban a megelőző műtárgyvédelmi szempontjai szerint őrizzük a gyűjteményeink műtárgyait. Megújult a képzőművészeti raktárunk és egy mai kor követelményeinek megfelelő műtárgybarát környezetet tudunk biztosítani. Az elkövetkezendő évek feladata a raktárrendezés és a raktárak tisztító festése. Raktári berendezések, polcok beszerzése elengedhetetlenül szükséges. A meglévő raktárainkat megfelelőbb helykihasználással rendezzük át, hogy a megnövekedett műtárgyállományt rendezettebb helyen tudjuk tárolni.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatától ígéretet kaptunk arra, hogy a múzeumunk kap egy nagyobb raktárhelyiséget, ahol a régészeti anyagainkat megfelelően tudjuk tárolni.

Digitalizálási stratégia főbb pontjai az egyes gyűjtemények esetében

Történeti dokumentációs gyűjtemény: A Patay István-féle II. világháborús hadinaplóban elhelyezett gazdag fényképanyagnak, és magának az írott szövegnek a digitalizálása, könyvkiadási és kiállítási célból. Salgótarján városfotóinak teljes körű, magas minőségű digitalizálása kiállítási, könyvkiadási célból. A történeti dokumentációs gyűjteményben a plakát- és röplapgyűjtemény magas minőségű digitalizálása, széleskörű felhasználási célból (kiállítás, kiadvány, gyűjteményi nyilvántartás). A fotónegatív tár revíziójával egybekötött digitalizálása.

Történeti tárgyi gyűjtemény: Az üvegtörténeti gyűjtemény dokumentum-anyagának digitalizálása, fotózása: dekorkönyvek, palackkönyv, egyéb üvegtervek a Sík Attila-féle Magyar Üvegkedvelők Egyesülete közreműködésével. Emellett további gyártörténeti (acél-tűzhelygyár) és bányászattörténeti anyagok fotózása. A teljes zászlótörténeti gyűjtemény digitalizálása. Az iparvidék társulati iskolák dokumentumainak digitalizálása.

A numizmatikai gyűjteményben ipar-és bányászati jellegű kitüntetések, plakettek, jelvények digitalizálása.

Képzőművészeti és irodalomtörténeti gyűjtemény esetében a befejezésre kerülhet a Balázs János anyag digitalizálása. Ugyancsak befejeződik a Gaál István fotóanyag digitalizálása.

A műtárgyvédelem, állagmegőrzés, restaurálás szempontjából fontos a gyűjtemények szisztematikus felmérése. Első lépésként a múzeum a képzőművészeti raktárak ilyen irányú átvizsgálása történik meg, amelynek keretén belül a rossz állapotban lévő tárgyak helyreállítása, konzerválása folyamatosan fog lezajlani. Ezt követően hasonló eljárás alá kerülnek a bútorok is.

A nagy léptékben gyarapodó régészeti gyűjteménybe kerülő tárgyak restaurálása is folyamatos. A terv szerint először a numizmatikai tárgyak, valamint a múzeum Közösségi Régészeti Programjának keretein belül gyarapodott fém tárgyak restaurálása, illetve katalogizálása történik meg. Ezzel párhuzamosan tervezzük a régészeti gyűjtemény restaurált műtárgyainak digitalizálását is.

A közönségkapcsolat új irányai

Munkatársaink a múzeumi tanórákon a tanulói kompetenciák sokirányú fejlesztésére törekednek. Kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy a salgótarjáni általános és középiskolákkal az együttműködés még szorosabbá váljon, és a múzeumpedagógia beépülhet az iskolák mindennapi életébe is. A foglalkozásokat a Nemzeti Alaptantervhez tudjuk igazítani, erősítve a gyerekek identitását. Gyakorlati terepet kívánunk nyújtani a gyerekeknek, hogy idegen nyelvű tárlatvezetést tartsanak az iskolai csereprogram során érkező tanulóknak. Ehhez előzetes felkészítő nyelvórákat tarthatnának a múzeumban. Ez beépülhet akár az önkéntes munkájukba is.

Továbbra is folytatjuk a gyermekeknek szóló kiállítások, vetélkedők és felnőtteknek szakkörök szervezését. Ki kell emelni a médiaszakkört, aminek köszönhetően már több itt végzett egykori diák lett múzeumunk munkatársa.

Eddigi hagyományoknak megfelelően szívesen várjuk továbbra is a fiatalokat önkéntes, illetve gyakornoki munkára. Be tudjuk őket vonni többek között a rendezvények előkészületeibe, tárlatvezetésekbe (akár idegen nyelven is), a közösségi programokba, hiszen a múzeum egy közösségi hely.

A Dornyay Béla Múzeum Baráti Köre és a Gaál István Egyesület továbbra is fő pillére az aktív közönségkapcsolatok ápolásának. A Baráti Kör által szervezett programok továbbra is integráns részét képezik a múzeumi kínálatnak.

Figyelünk arra, hogy a Múzeumunk biztosítson mindenki számára egyenlő hozzáférést a gyűjteményekhez, a kiállításokhoz és a programokhoz, különös tekintettel a hátrányos helyzetűek, a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének megteremtésére. Évek óta élő kapcsolatban állunk speciális iskolákkal, közös programok szervezését továbbra is folytatni kívánjuk. A Múzeum feladatai közé tartozik a karitatív tevékenység is. Nemzetközi példák igazolják, hogy a kultúra segíti a társadalmi felzárkóztatást. Ennek érdekében folytatjuk a roma gyerekeknek kínált programjaink megvalósítását is.

A múzeumpedagógiai foglalkozásaink célja, a múzeumban felhalmozott anyagi és szellemi javak élményszerű tolmácsolása a pedagógia eszközeivel, illetve a múlt tárgyi és szellemi örökségét megbecsülő, a társadalmi problémák iránt érzékeny, múzeumlátogató generáció nevelése. Emellett kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a salgótarjáni fiatalokban erősítsük a városhoz való kötődésüket és felismerjék és büszkék legyenek a helyi értékekre.

Törekvéseink az online kommunikáció fejlesztése területén

Mindig nagyon fontos egy intézmény számára, hogy folyamatosan ellenőrizze és megújítsa

az intézményi kommunikációt. Legelőször figyelembe kerülő terület a social média, amely kapcsán az elmúlt években is láthattuk, hogy a múzeumi is sok hangsúlyt fektet erre a területre. Honlapunk megfelelően működik, mindig pontos információkat tartalmaz, de egy pályázati támogatás mindenképpen minőségi emelkedést hozhat. Manapság már elengedhetetlen a jegyelővétel és az előzetes regisztráció a múzeum weboldalán keresztül. A Bányászati Kiállítóhely esetében az előzetes regisztráció nagy segítséget jelentene a földalatti részben való tárlatvezetések tervezésére.

Fontosnak tartanánk egy online marketing rendszer kidolgozását. Ezt a fajta kommunikációt jelenleg intézményi keretek között nem áll módunkban megvalósítani, így külső segítséggel élve kívánjuk a jövőben mindezt kiteljesíteni.

Humán erőforrás fejlesztés

A legnagyobb nehézséget a humán erőforrás hiánya, szűkössége jelenti. Országos szinten a vármegyei hatókörű városi múzeum közül a Múzeum kirívóan alacsony létszámmal dolgozik. A munkatársak egyszerre több munkakört is ellátnak. Ez a helyzet nagyfokú rugalmasságot, kreativitást és együttműködést kíván az intézménytől, ugyanakkor fokozott terhelést és kiegészítést is hordoz az alkalmazottak számára.

A stratégia célja, hogy a meglévő munkatársak kompetenciáit és készségeit folyamatosan fejlessze, hogy a több munkakört is magabiztosan, magas szakmai színvonalon láthassák el. Kiemelt törekvés az is, hogy a feladatmegosztás átláthatóbbá, tervezhetőbbé váljon: ehhez szükség van a munkafolyamatok felmérésére, egyszerűsítésére és racionalizálására, valamint a munkakörök közötti határok, helyettesítések és prioritások egyértelmű meghatározására.

A humán erőforrás-fejlesztés azonban nem merülhet ki a meglévő állomány képzésében. A hosszú távú fenntarthatóság és a szolgáltatások minőségének javítása érdekében kiemelt feladat a szakmai utánpótlás biztosítása. Ezt az intézmény több csatornán keresztül kívánja elérni:

- **Gyakornoki program** indításával lehetőséget kíván adni fiatal szakembereknek, hogy gyakorlati tapasztalatot szerezzenek a múzeumi munka különböző területein, s ezzel egyidejűleg a múzeum is friss szemlélettel és új ötletekkel gazdagodjon.
- **Önkéntes program** bővítésével a helyi közösség tagjai, egyetemisták, középiskolások is bekapcsolódhatnak az intézmény életébe, tehermentesítve az állandó munkatársakat a kisebb volumenű, de időigényes feladatok alól.

Mindezekkel párhuzamosan a Múzeum célja, hogy vonzó munkahellyé váljon a szűkös kulturális szektorban dolgozó szakemberek számára, hosszú távú perspektívát, szakmai fejlődést és inspiráló munkakörnyezetet biztosítva. A humán erőforrás-fejlesztés ezen átfogó

megközelítése – amely a meglévő állomány erősítésére és az utánpótlásra egyaránt kiterjed – biztosítja, hogy a Múzeum továbbra is magas színvonalú tudományos, kulturális és közművelődési feladatokat láthasson el a régióban.

Infrastrukturális erőforrások fejlesztése

Gondot jelent az informatikai rendszer hiányossága. Anyagi forrásunktól függően történik az új számítógépek és digitalizáló rendszerek beszerzése, de a megnövekvő anyagmenyiség több és nagyobb tárhelykapacitást igényel és mindenekelőtt korszerűbb eszközöket.

A műtárgyak mennyiségének rohamos gyarapodása – különös tekintettel a régészetre – nagyobb raktárkapacitást igényel. A Meredek úti egykori óvodaépület átadása a múzeumnak évekig megoldaná a raktározási problémáinkat.

A Bányászati Kiállítóhelyen az Interreg pályázatnak köszönhetően nagymértékű infrastrukturális fejlesztésre lesz lehetőség, ami nagyobb látogatói vonzerőt fog generálni.

A Múzeum munkatársaiként azon munkálkodunk, hogy térségünk kulturális értékeit őrizzük, mind szélesebb körben ismerté tegyük, intézményünk pedig tudományos műhelyként, kulturális és turisztikai központként működjön és bekapcsolódjunk az országos és nemzetközi kulturális vérkeringésbe.

Salgótarján, 2025. szeptember 1.

Dr. Shah Gabriella s.k.
igazgató

Múzeumi stratégiai terv teljesítménymutatók

Látogatószám és közönség

Cél Látogatók számának növelése	Mutató Éves látogatószám	Mérési gyakoriság Negyedévente	Célérték +10% növekedés/év
Közönség diverzitása	Iskolai/óvodai csoportok aránya, felnőtt csoportok aránya	Félévente	Min. 30% szervezett csoport
Online elérés növelése	Weboldal látogatottsága, közösségi média elérések	Havonta	+15%/év

Gyűjteménykezelés és kutatás

Cél Gyűjteményi állomány feldolgozottsága	Mutató Digitálisan feldolgozott tételek aránya	Mérési gyakoriság Évente	Célérték +5–10% feldolgozott tétel
Tudományos publikációk és kutatások	Évente megjelent tanulmányok, kutatási projektek száma	Évente	Min. 2-3 tanulmány/projekt
Állományvédelmi munka	Restaurált vagy állományvédelmi beavatkozáson átesett műtárgyak száma	Évente	+5–10%/év

Kiállítások és programok

Cél Időszaki kiállítások száma	Mutató Megvalósult kiállítások	Mérési gyakoriság Évente	Célérték Min. 3/év
Látogatói elégedettség	Kérdőívek, online értékelések	Programonként	85%-os elégedettség
Múzeumpedagógiai foglalkozások	Megtartott foglalkozások száma	Negyedévente	+10% növekedés/év

Közösségi és partnerkapcsolatok

Cél Partnerségek bővítése	Mutató Együttműködő intézmények száma	Mérési gyakoriság Évente	Célérték +2-3 új partner
Önkormányzati és civil kapcsolatok erősítése	Közös programok száma	Évente	+10% növekedés/év
Önkéntesek bevonása	Aktív önkéntesek száma	Félévente	+20%/év

Gazdálkodás és erőforrás

Cél	Mutató	Mérési gyakoriság	Célérték
Pályázati források növelése	Megnyert pályázatok száma, összege	Évente	+15%/év
Saját bevétel növelése	Belépőjegy, ajándék-bolt, bérleti díjak	Évente	+10%/év
Munkaerő-hatékonyság	Egy dolgozóra jutó programok/kiállítások száma	Évente	Optimalizálás, túlterheltség csökkentése

Kommunikáció és arculat

Cél	Mutató	Mérési gyakoriság	Célérték
Online megjelenések	Követők száma, engagement rate	Havonta	+15%/év
Médiamegjelenések	Cikkek, interjúk száma	Évente	+10%/év
Látogatói brand awareness	Felmérések alapján ismertség	2 évente	Min. 70% helyi ismertség

Munkatársak fejlesztése

Cél	Mutató	Mérési gyakoriság	Célérték
Továbbképzések	Résztvevő kollégák száma	Évente	Min. 1 képzés/munkatárs
Többfunkciós munkakörök támogatása	Keresztképzések száma	Évente	Min. 2/év
Munkatársi elégedettség	Belső kérdőíves felmérés	Évente	80%-os elégedettség